

ԱՐՄԻՆԵ ԴԱԼԼԱՔՅԱՆ ՀԱՍՄԻԿ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ՄԵԾԱՀԱՍԱԿՆԵՐԻ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ՍՅՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶՈՒՄ

*Ինքնակրթության ձգտիր նաև այն ժամանակ,
երբ աշխատում ես ուրիշների կրթության վրա:
Ա.Դիստերվեզ*

Հոդվածում Սյունիքը ներկայացված է որպես 5-րդ դարի խոշոր մշակութային կենտրոն: Մեծահասակների կրթության առկա խնդիրների վերլուծությունը կատարվել է տա-րածաշրջանի քաղաքներում՝ Մեղրի, Կապան, Գորիս, Սիսիան:

Բանալի բառեր՝ մեծահասակ, ֆորմալ կրթություն, ոչ ֆորմալ կրթություն, ինֆոր-մալ կրթություն, հարցում, ազատ ժամանց:

Սյունյաց աշխարհը հայտնի է եղել իբրև միջնադարյան Հայաստանի մշա-կութային խոշոր կենտրոն: 5-րդ դարում հայոց գրերի ստեղծումից հետո, Մես-րոպ Մաշտոցը, ծավալելով քարոզչական և լուսավորական գործունեություն, Վաղինակ և Վասակ Սյունի իշխանների աջակցությամբ Սյունիքի Գողթն գա-վառում բացում է դպրոցներ: Հետագայում 5-8-րդ դարերում, կրթամշակութա-յին գործը Սյունիքում նշանավորվել է շնորհիվ մի շարք գործիչների եպիսկո-պոս Անանիա Թարգմանիչ, քերթողներ Պետրոս Սյունեցի, Մաթուսաղա, Մով-սես և ուրիշներ, ովքեր կանգնած են եղել Սյունյաց վարդապետարանի կրթա-կան գործի գլխավերևում՝ զբաղվելով դասավանդմամբ, թարգմանություններով և մեկնություններով: Անգամ արաբական տիրապետության ներքո (8-րդ դար) Սյունիքի իշխանությունը կարողացել է պահպանել իր գոյությունը, ուժեղաց-նել և զարգացնել մշակութային ժառանգությունը. առանձնակի կարևոր է եղել եկեղեցու իրականացրած ազգապահպան գործունեությունը:

9-րդ դարից Սյունիքն ապրել է մշակութային վերելք. հիմնադրվել է Տաթևի վարդապետարանը, որը հետագայում դարձել է համահայկական մշակութային կենտրոն: Այստեղ հավասարաչափ զարգանում էին ինչպես ճշգրիտ գիտու-թյունները, այնպես էլ բանահյուսությունը, հոգևոր և աշխարհիկ երգ-բանաս-տեղծությունը, վիպերգությունը և այլն: Տաթևում դասավանդել են աստվածա-բանություն, փիլիսոփայություն, քերականություն, ճարտասանություն, տրա-մաբանություն, աստղաբաշխություն, տոմարագիտություն, երկրաչափու-թյուն, թվաբանություն և երաժշտություն¹:

Հռչակավոր է եղել 1280-ական թթ. հիմնադրված Գլաճորի համալսարա-նը (անվանել են «Երկրորդ Աթենք»), որն ունեցել է երեք մասնաճյուղեր՝ երաժշ-տության, գրչության արվեստի և հասարակական-բնական գիտությունների: Ուշագրավ է, որ Սյունյաց պատմիչ Ստեփանոս Օրբելյանը Գլաճորի բարձրա-

¹ ՀՀ Սովետական Հանրագիտարան, Երևան, 1984, հատոր(10), էջ 476,

գույն դպրոցը անվանում էր «հիսուսական համալսարան»: Նկատենք՝ Գլաձորը նեղ վանական կամ եկեղեցական դպրոց չէր. նա հետևում էր երկրի հասարակական, քաղաքական և կրոնական անցուդարձերին, ակտիվ և վճռական մասնակցություն ունենում տեղի ունեցող հասարակական, քաղաքական, մշակութային իրադարձություններին: Գլաձորի համալսարանի բնույթն ու գաղափարախոսական ուղղվածությունը ինչպես հայ իրականության մեջ, այնպես էլ եվրոպայում քրիստոնեական աստվածաբանությունն էր:

21-րդ դարում ևս Սյունիքը աչքի է ընկնում կրթամշակութային բարձր արժեքներով, որոնք փոխանցվել են նախորդ սերունդների կողմից: Լինելով ամենատիպական և օրինակելի կենտրոններից մեկը՝ այսօր մտավոր ներուժը ժամանակակից կրթական և մշակութային օջախներում շարունակում է զարգացման ու կայացման գործընթացը՝ դիմակայելով դարի նոր մարտահրավերներին: Մեր ուսումնասիրության կենտրոնում մեծահասակների կրթության ժամանակակից հիմնահարցերն են Սյունիքի տարածաշրջանում:

2016-2017 ուստարում ՀՊՄՀ-ի կրթության հոգեբանություն և սոցիոլոգիա ֆակուլտետի «Մանկավարժություն և սոցիոլոգիա» ԲԿԾ-ի 4-րդ կուրսում մեր կողմից դասավանդվել է «Անդրագոգիկա» դասընթացը: Դասընթացի շրջանակներում ուսանողները բաժանվել են խմբերի (ըստ բնակության վայրերի) և ստացել համապատասխան առաջադրանքներ՝ ուսումնասիրել և իրականացնել սոցիոլոգիական հարցումներ՝ պարզելու իրենց մարզերում մեծահասակների կրթության ժամանակակից հիմնահարցերը՝ ոչ ֆորմալ կրթության և ինֆորմալ կրթության հարթակներում: Հետազոտության արդյունքները ուսանողների հետ համատեղ վերլուծել և ամփոփել ենք դասընթացի վերջում: Իհարկե, մեկ հոդվածի սահմանում անհնարին է ամբողջությամբ ներկայացնել ՀՀ տարբեր մարզերի համեմատական պատկերն այս հիմնախնդրի առնչությամբ, սակայն Սյունիքի տարածաշրջանի վերաբերյալ ստացած էմպիրիկ նյութի վերլուծությունը և արդյունքները կմեկնաբանենք հանգամանալից:

Գաղտնիք չէ, որ այսօր մեր հասարակությունը **«դպրոց+բուհ»** մոդելից անցում է կատարել **«կրթություն ողջ կյանքի ընթացքում»** կամ **«ցկյանս»** մոդելին: Մեր երկրում ոչ ֆորմալ կրթության կարևորությունը պետականորեն ճանաչելու երաշխիք է 2009թ. ՀՀ կառավարության կողմից պաշտոնապես ընդունված **«Ցկյանս ուսումնառության հայեցակարգը»**, որում ներառված են ոլորտի հիմնական գործառույթները, խնդիրները, ինչպես նաև դրանց հնարավոր լուծման ուղիները¹: Նախ փորձենք մեկնաբանել, թե ի՞նչ ենք հասկանում ոչ ֆորմալ և ինֆորմալ կրթություն ասելով:

Ոչ ֆորմալ կրթությունը կրթության լրացուցիչ ուսուցման ծրագիր կամ ծրագրերի ամբողջություն է, որն իրականացվում է համապատասխան ուսումնական հաստատության (հաստատությունների) կամ այդ գործառույթն իրականացնելու իրավասությունն ունեցող կազմակերպության և (կամ) ծառայության միջոցով, սակայն չի հանգեցնում որակավորման աստիճանի շնորհման և ուսումնառության արդյունքների պաշտոնական ճանաչման՝ բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետության օրենքներով սահմանված դեպքերի:

Ինֆորմալ կրթությունը անձի ընտանեկան առօրյա կյանքի, հանգստի,

¹ Սարգսյան Ա.Ա., Մեծահասակների կրթության մեթոդներ և գործողություններ, Մենագրություն, Երևան, 2016, էջ 98:

ժամանցի, աշխատանքային գործունեության ընթացքում ձեռքբերված ուսումնառության արդյունքն է, որը, որպես կանոն, կանխամտածված չէ անձի կողմից որպես նպատակային ուսումնառություն, կազմակերպված և համակարգված չէ ժամանակի կամ ռեսուրսների առումով, չի հանգեցնում արդյունքների պաշտոնական ճանաչման՝ բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերի¹:

Ֆորմալ կրթության ուղին իրականանում է կրթական համակարգի միջոցով, մեծահասակի պարագայում ժամանակակից ՏՀՏ-ի և կրթական տեխնոլոգիաների շնորհիվ մեծահասակը գիտակցում, յուրացնում է եղած փորձը և կարողանում է արդյունավետ լուծել սեփական խնդիրները հարմարվելով՝ ժամանակակից կյանքի պայմաններին²:

Պետք է փաստել, որ 2011թ. «Մեծահասակների կրթություն և ուսումնառություն ողջ կյանքի ընթացքում» հասարակական կազմակերպության ծրագրերից մեկի շրջանակներում Հայաստանում առաջին անգամ իրականացվեց մեծահասակների կրթության բնագավառում վերլուծական հետազոտություն. պարզվեց, թե ՀՀ բոլոր մարզերում բնակչության քանի՞տոկոսն է մասնակցել այդ ուսումնառությանը, ուսումնասիրվեց ոչ ֆորմալ կրթության ֆինանսավորման հարցը, բացահայտվեցին այն հիմնական դրդապատճառները, որոնցով պայմանավորված՝ ունկնդիրները մասնակցել են դասընթացներին:

21-րդ դարում հասարակության սոցիալական զարգացումը, հասունացումը, հարմարումը և արդյունավետ ինտեգրումը սոցիումի մեջ հնարավոր են միայն անընդհատ ուսումնառության պարագայում, որը ոչ միայն երաշխիք է բարեկեցիկ ապագայի, այլև իբրև ներքին գործընթաց, ողջ կյանքում ուղեկցելու է սուբյեկտին՝ կայանալու կրթության հենքի վրա: Մարդն իր կենսագործունեության ընթացքում կատարում է երկու հիմնական գործառույթներ՝ մասնագիտական-անձնային զարգացում և հարմարում անընդհատ փոփոխվող իրավիճակներում³:

Այսպիսով՝ ինչպես նշել ենք վերևում, մեր հողվածի դիտակետում են Սյունիքի տարածաշրջանում մեծահասակների կրթությանն առնչվող գործընթացը, առկա խնդիրները, իրավիճակը, լուծման ուղիները և հաջորդական քայլերը, որոնք նպաստելու են այդ գործընթացի արդյունավետության բարձրացմանը: Հետազոտությունն ընդգրկել է Կապան, Գորիս, Մեղրի և Սիսիան քաղաքները: Ընդհանուր առմամբ մասնակցել են շուրջ 120 քաղաքացի, սոցիոլոգիական հարցումները՝ համապատասխան փուլերով և գործիքակազմով, իրականացրել են 5 ուսանողներ: Առանձնացվել և սահմանվել է հիմնահարցը՝ **«Մեծահասակների կրթության կազմակերպման առանձնահատկությունները և առկա խնդիրները Կապան (Գորիս, Մեղրի, Սիսիան) քաղաքի օրինակով»**, ապա՝ օբյեկտը, առարկան, նպատակը, խնդիրները, վարկածները, մեթոդի հիմնավորումը, հիմնական հասկացությունները, թիրախային խմբերը, տվյալների վերլուծությունը:

Նկատենք, որ ուսանողներն ուսումնասիրել էին Մեղրու համայնքը, որտեղ արդեն մի քանի տարի գործում է **«Մեղրու կանանց ռեսուրս կենտրոն»** ՀԿ-ն,

1 <http://edu.am/>

2 **Громкова М.Т.**, Андрaгoгика теория и практика образования взрослых, М., 2005, с. 29.

3 **Колесникова И.А.**, Основы Андрaгoгики, М., 2003, с. 38.

որը ակտիվ գործող միակ հասարակական կազմակերպությունն է: Այն իր գործունեության 9 տարիների ընթացքում **ՄԿՌԿ ՀԿ-ն** իրականացրել է թվով 17 բազմաբովանդակ ծրագրեր, որոնք ուղղված են եղել կանանց և երիտասարդների կարողությունների զարգացմանը, նրանց ներգրավմանը համայնքային հիմնախնդիրների լուծման գործընթացներին, տարածաշրջանում մեղիա ոլորտի և տուրիզմի զարգացմանը, շրջակա միջավայրի պաշտպանության և առողջ ապրելակերպի խնդիրներին: Ըստ ոլորտների՝ **ՄԿՌԿ ՀԿ-ն** գրանցել է մի շարք հաջողություններ, որոնցից են.

- **ՀԿ- ՏԻՄ համագործակցություն**
- **Հմտությունների և կարողությունների զարգացման դասընթացներ**

Համակարգչային հմտություններ, անգլերեն սկսնակների համար, անգլերենի ակումբ, դիտորդների վերապատրաստում, սեմինարներ նախադպրոցական և հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում երեխաների սննդի կազմակերպման սանիտարական նորմերի մասին, ձեռնարկատիրության զարգացման դասընթացներ, խորհրդատվություններ բիզնեսում ներգրավված և բիզնես սկսել ցանկացող կանանց համար, սեմինարներ սպասարկման ոլորտի ներկայացուցիչների համար, ասեղնագործության, ժապավենագործության, կար ու ձևի, սեղանի ձևավորման, կարպետագործության դասընթացներ: Ձեռք բերած հմտությունները կանանց համար դարձել են եկամտի աղբյուր: ՀԿ-ի աջակցությամբ վաճառվել է 675 000 դրամ ընդհանուր արժողությամբ 95 կարպետ, ստեղծվել են նոր նմուշներ:

Ընդհանուր առմամբ, **ստացած հմտությունների արդյունքում՝ 33** կին ընդունվել է աշխատանքի, **73-ը** պահպանել են իրենց աշխատատեղերը, **4** կին նոր բիզնես է սկսել:

- **Մեղիա ոլորտ՝meghrinews.com** էլեկտրոնային լրատվամիջոցի ստեղծում և զարգացում:
- **Շրջակա միջավայրի պահպանության ոլորտ**
- **Տուրիզմի զարգացման ոլորտ**

Ծրագրային գործունեությանը զուգընթաց **ՄԿՌԿ ՀԿ-ն** իրականացրել է համայնքային երիտասարդական, մանկական, ուսուցողական բազմաթիվ միջոցառումներ, կամավորական նախաձեռնություններ, հանդիպումներ ու քննարկումներ¹: Այսպիսով, ինչպես տեսնում ենք, բավականաչափ ակտիվ է գործում ռեսուրս կենտրոնը, որը միտված է բացահայտելու կանանց և երիտասարդների ներքին դրդապատճառները և հնարավորինս ուղղորդելու դեպի աշխատաշուկա և «**հաջողակ կին**» կամ «**ձեռներեց կին**» մոդելին:

Իհարկե, նմանօրինակ ռեսուրս կենտրոններ կան նաև Սյունիքի մարզի մյուս քաղաքներում, սակայն ուսանողներն այնտեղ անկետավորում են իրականացրել՝ տեղեկատվության օբյեկտիվության տեսանկյունից որպես թիրախային խումբ ընտրելով պետական ու ոչ պետական կառույցում աշխատող 30 և գյուղատնտեսությամբ զբաղվող 15 մարդու: Այսպիսով՝ հարցման մասնակիցները 45-ն են (հարցաթերթիկի նմուշօրինակը կիրառվել է հարցման ընթացքում), (Տե՛ս աղյուսակ 1): Թիրախային խմբի մեջ չեն ներգրավվել ուսա-

¹ http://meghri-wrc.blogspot.am/p/blog-page_7324.html

նողները, քանի որ նրանք, համակարգված կրթություն ստանալով, որոշակիորեն իրացնում են իրենց կրթական պահանջմունքների նաև ոչ ֆորմալ կողմը:

Մարդու կյանքի պատմությունը ցույց է տալիս, որ առանց կրթության մարդը դուրս է մնում կյանքի արագընթաց ընդհանուր հոսքից, ուստի մշտապես կարևորվում է մարդու ստացած կրթությունը, հատկապես սիստեմատիկ և շարունակական կրթությունը: Ինչ վերաբերում է մեծահասակների կրթությանը, այն իր տեղը ամրապնդել է քաղաքակիրթ և զարգացած հասարակություններում, և դրա իրականացման արդյունավետությանն են ուղղվում մեծ ռեսուրսներ ու ջանքեր: Ինչպես գիտենք, **կրթությունն ողջ կյանքի ընթացքում** կոնցեպցիան անչափ կարևոր է ցանկացած բանական էակի կյանքում: Հայաստանում նույնպես առկա է պահանջարկ մեծահասակների կրթության ապահովման համար: Այդ մասին են վկայում այն հարցումները, որոնք կատարեցին ուսանողները: Նախ նշենք ուսանողների կողմից հետազոտության նպատակի համար առաջադրված **խնդիրները**.

- պարզել, թե ինչպիսի ֆորմալ կրթական հարթակներով է ապահովվում մեծահասակների կրթությունը քաղաքում,
- պարզել, թե քաղաքում ինչպիսի ոչ ֆորմալ հարթակներ կան մեծահասակների կրթության ապահովման համար,
- որոշել, թե արդյոք մեծահասակները ունեն դրդապատճառ՝ ապահովելու իրենց շարունակական կրթությունը,
- բացահայտել շարունակական կրթության հեռանկարների հանդեպ նրանց վերաբերմունքը,
- պարզել, թե ստացված կրթությունը ինչքանով է արդյունավետ մասնագիտական գործունեության մեջ,
- ուսումնասիրել, թե մեծահասակները արդյոք գոհ են, և բավարարում են նրանց այն որակները, որ ձևավորվում են կրթության ընթացքում,
- պարզել մեծահասակների զբաղվածության ձևերը և մասշտաբները,
- բացահայտել սոցիալ-դեմոգրաֆիական գործոնների ազդեցությունը աշխատաշուկայում մեծահասակների դրսևորած ակտիվության վրա՝ առաջին հերթին հաշվի առնելով վերջիններիս կրթության և աշխատանքի համապատասխանելիությունը:

Աղյուսակ 1.

Հետազոտության անկետան

Բար՛ն Զեզ, ես _____ եմ, սոցիոլոգ ՀՊՄՀ-ից: Այս հետազոտությունը մեծահասակների կրթությանն է վերաբերում, ուստի Ձեր անկեղծ պատասխանները անչափ կօգնեն օբյեկտիվ տեղեկություն ստանալու հարցում: Հարցումն անանուն է, անվանական տեղեկություններ չեն հրապարակվելու, տվյալները կներկայացվեն ընդհանրացված ձևով: Կանխավ շնորհակալություն:

1. Նշվածներից որին է համապատասխանում ձեր զբաղվածությունը
ա. Աշխատող պետական կառույցում

- բ. Աշխատող մասնավոր կառույցում
- գ. Ինքնազբաղված գյուղատնտեսությունում
- դ. Ինքնազբաղված այլ ոլորտում **(անցում հարց 5-ին)**
- ե. Կենսաթոշակառու **(անցում հարց 5-ին)**
- 2. Գործազուրկ (փնտրում է աշխատանք) **(անցում հարց 5-ին)**

2. (Եթե աշխատում է) Ձեր աշխատավայրում որքա՞ն հաճախ են կազմակերպվում վերապատրաստումներ

.....

3. Ձեր աշխատավայրում որքա՞ն հաճախ են կազմակերպվում թրեյնինգներ և մասնագիտական ոլորտին վերաբերող սեմինարներ

.....

4. Ինչպե՞ս կգնահատեք այդ ամենի արդյունավետությունը, իսկ եթե չկան այդպիսիք, ապա դրանց բացակայությունը

.....

5. Ձեր շրջապատում կա՞ն հաստատություններ, որտեղ կարող եք ձեռք բերել նոր գիտելիքներ

.....

6. Արդյոք միտվա՞ծ եք ապահովելու ձեր շարունակական կրթությունը

.....

7. Ի՞նչ եք կարծում, որ կառույցներն են պատասխանատու մեծահասակների կրթության ապահովման համար

.....

8. Ինչպե՞ս կգնահատեք մեծահասակների կրթության իրականացման հասանելիությունը Ձեր տարածաշրջանի բնակիչների համար

.....

9. Դրական ի՞նչ հետևանք է ունենում մեծահասակի կրթության և աշխատանքի համատեղումը

.....

10. Համարո՞ւմ եք Ձեզ տվյալ հասարակությանը համընթաց քայլող մարդ

.....

11. Բավարարո՞ւմ է արդյոք Ձեր ազատ ժամանակը ինքնակրթությամբ և կրթությամբ զբաղվելու համար

.....

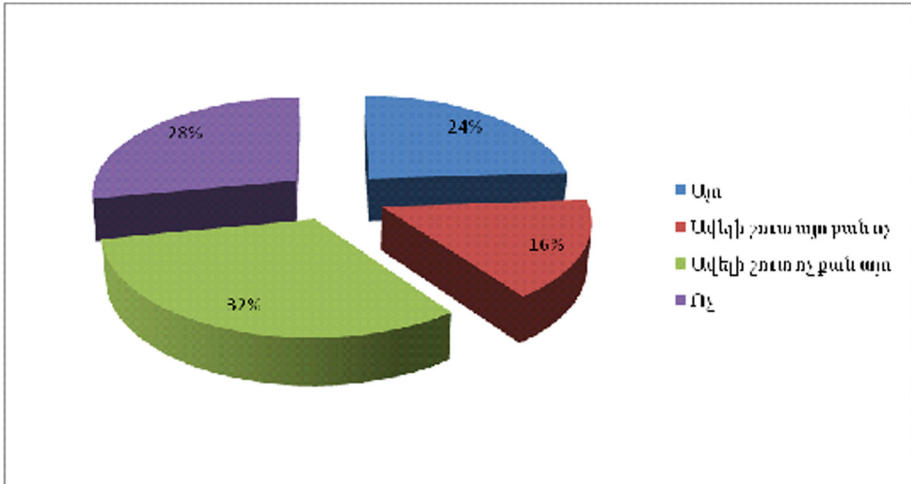
12. Ձեր զբաղվածության աստիճանը թո՞ւյլ է տալիս կազմակերպել ազատ ժամանցը՝ ըստ ցանկության

.....

13. Ձեր կարծիքով կարևո՞ր է շարունակական կրթությունը ժամանակակից մարդուն իր կենսագործունեության ճիշտ կազմակերպման համար

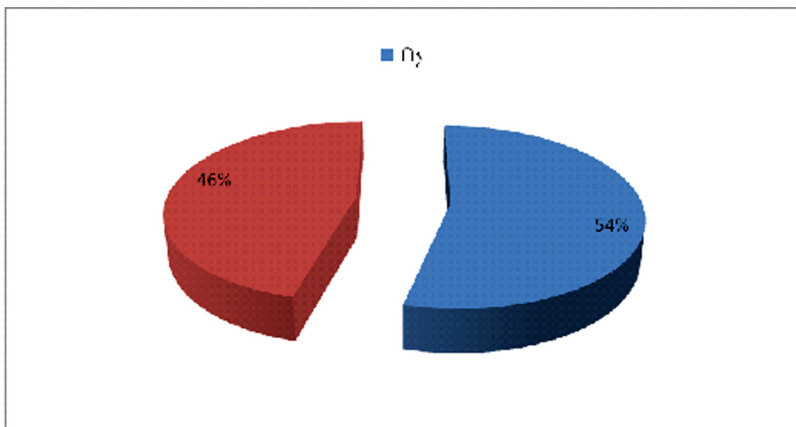
.....

1. Ձեր գբաղվածության աստիճանը թո՞ւյլ է տալիս կազմակերպել Ձեր ազատ ժամանցը ըստ ցանկության (Գծապատկեր 1.):

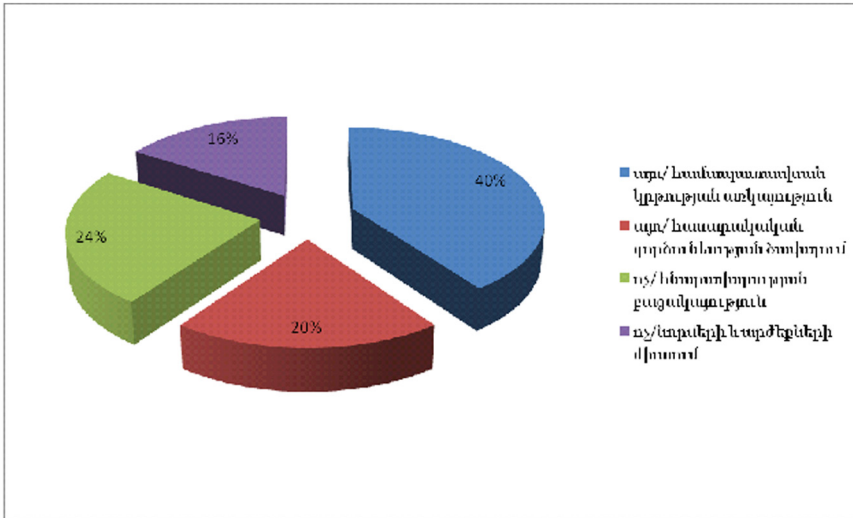
Ինչպես երևում է գծապատկերից, տվյալ հարցին մեծաամբ պատասխանել են «ոչ» և «ավելի շուտ՝ ոչ, քան՝ այո», ինչը հիմնականում պայմանավորված էր հարցվողների աշխատանքային գրաֆիկով, խիստ գբաղվածությամբ և ընտանիքի առկայությամբ: «Այո» տարբերակը նշած հարցվողների 24%-ը չունեի աշխատանք և ընտանիք (Գծապատկեր 1.):

2.Բավարարո՞ւմ է արդյոք Ձեր ազատ ժամանակը ինքնակրթությամբ և կրթությամբ գբաղվելու համար (Գծապատկեր 2.):

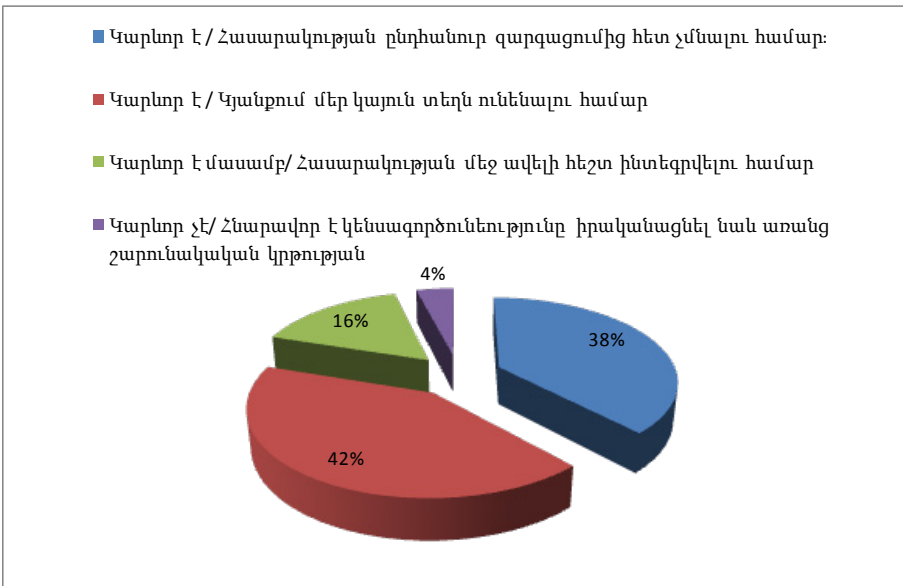
Ստացված արդյունքները, որոնք երևում են գծապատկերում, վկայում են, որ հարցվողների կեսից ավելին չունի անհրաժեշտ ազատ ժամանակը, որն էլ խոչընդոտում է ինքնակրթությամբ և կրթությամբ գբաղվելը: Այն հիմնականում կապվում է աշխատանքային ժամերի և առօրյա խնդիրների հետ: «Ոչ» պատասխանողների մեջ գերակշռում էին մայրերը և ընտանիք ունեցող արական սեռի ներկայացուցիչները (Գծապատկեր 2.):

3. Համարո՞ւմ եք Ձեզ տվյալ հասարակությանը համընթաց քայլող մարդ (Գծապատկեր3.):

Հարցվողների 46%-ը իրեն համարում է հասարակության հետ համընթաց քայլող մարդ ստացած ֆորմալ կրթության, իսկ 23%-ը՝ հասարակական ակտիվ գործունեություն ծավալելու շնորհիվ: Մյուս 28%-ը որոշակի հնարավորությունների բացակայության պատճառով ժամանակակից հասարակության հետ համընթաց քայլող անդամ իրեն չի համարում, իսկ 8%-ը ժխտում է հասարակության մեջ գոյություն ունեցող նորմերն ու արժեքները **(Գծապատկեր3.):**

4.Ձեր կարծիքով կարևո՞ր է շարունակական կրթությունը ժամանակակից մարդուն իր կենսագործունեության ճիշտ կազմակերպման համար (Գծապատկեր4.):

Հարցվողների 42%-ը կարևորում է շարունակական կրթությունը կյանքում կայուն տեղ ունենալու, 38%-ը՝ հասարակության ընդհանուր զարգացումից հետ չմնալու համար: 16%-ը անընդհատ կրթությունը կարևորում է մասամբ, միայն հասարակության մեջ ավելի հեշտ ինտեգրվելու համար, և միայն 4%-ը չէր կարևորում շարունակական կրթությունը՝ նշելով՝ հնարավոր է կենսագործունեություն ծավալել նաև առանց դրա **(Գծապատկեր 4.):**

Այսպիսով, ուսանողների կողմից կատարված խմբային աշխատանքի և հետազոտության արդյունքների վերլուծությամբ պարզվեց (հետազոտության առաջադրանքը, հիմնահարցի սահմանումը, աշխատանքի պլանավորումը, ընթացքը և վերլուծությունը կատարվել է համատեղ), որ մեծահասակների համար կրթությամբ և ինքնակրթությամբ զբաղվելու հիմնական պատճառ են հասարակությանը ինտեգրվելը, արագ զարգացող ժամանակակից հասարակության հետ համընթաց քայլելը, իրենց կայուն տեղն ունենալը, ինչպես նաև մասնագիտություն և համապատասխան աշխատանք ունենալը և անընդհատ կատարելագործվելը: Հարցման արդյունքների վերլուծության միջոցով հանգեցինք նաև այն եզրակացության, որ մեծահասակների կողմից նախապատվությունը ավելի շատ տրվում է ոչ ֆորմալ կրթությանը և ինքնակրթությանը՝ չնայած այն հանգամանքին, որ ֆորմալ կրթությունը կրում է հարաբերակալորեն ավելի կայուն բնույթ: Պետք է նշենք, որ ներկայումս գոյություն ունեն ժամանակակից մի շարք էլեկտրոնային հարթակներ, որոնց գործունեությունն ուղղված է հիմնականում մեծահասակների կրթության վերաբերյալ տարվող աշխատանքների լուսաբանմանը, համապատասխան հմտությունների զարգացմանը մեծահասակ սովորողի մոտ և նրանց ինտեգրմանը սոցիումի մեջ: Օրինակ՝ <https://www.skill.am/>, <https://www.boon.tv/>:

Այսպիսով՝ մեծահասակների կրթության և ինքնակրթության հիմնախնդրի լուծման նպատակով անհրաժեշտ է իրականացնել համալիր աշխատանքներ հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտներում, անհրաժեշտ է ստեղծել համապատասխան պայմաններ նրանց կրթության իրականացման, ինչպես նաև կրթություն-աշխատանք համատեղման համար: Անհրաժեշտ է, որ մարզպետարանները, քաղաքապետարաններն անընդհատ մշտադիտարկում անցկացնեն և վերլուծեն ժամանակակից աշխատաշուկայի պահանջները, ուսումնասիրեն և համադրեն միջազգային փորձը, վեր հանեն մարզի կամ քաղաքի առանձնահատկություններով պայմանավորված մարդկանց կրթական կարիքները և այն տրամադրեն համապատասխան Տարածքային զբաղվածության կենտրոններին՝ ակտիվ համագործակցելով տարբեր ՀԿ-ների հետ: Հետևապես պետք է ստեղծվի ֆունկցիոնալ համակարգ՝ անհրաժեշտ պայմաններով, ենթակառուցվածքներով, համապատասխան հարթակներ՝ մեծահասակների համար ապահովելու հասանելի կրթություն:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. ՀՀ Սովետական Հանրագիտարան, Երևան, 1984, հատոր (10), էջ 476,
2. Սարգսյան Ա., Մեծահասակների կրթության մեթոդներ և գործողություններ, Երևան, 2016, էջ 35:
3. <http://edu.am/>
4. Громкова М.Т., Андрагогика теория и практика образования взрослых, М., 2005, с.29
5. Колесникова И.А., Основы Андрагогики, М., 2003, с.38
6. http://meghri-wrc.blogspot.am/p/blog-page_7324.html

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ ВЗРОСЛЫХ В РЕГИОНЕ СЮНИК, РЕСПУБЛИКА АРМЕНИЯ - АРМИНЕ ДАЛЛАКЯН, АСМИК САРГСЯН - В статье Сюник представлен крупным культурным центром начиная с 5-го века до наших дней. Проведен анализ имеющихся проблем образования взрослых на примерах городов региона: Мегри, Капан, Горис, Сисиан.

Ключевые слова: взрослый, формальное образования, неформальное образования, информальное образования, досуг, опрос.

MODERN PROBLEMS of ADULT EDUCATION in the PROVINCE of SYUNIK, REPUBLIC OF ARMENIA - ARMINE DALLAKYAN, HASMIK SARGSYAN - In the article Syunik is submitted as a large cultural center dating back to the 5th century to the present day. The analysis was conducted of the existing problems of adult education on the patterns of the cities of the province: Meghri, Kapan, Goris, Sisian.

Key words: adult, formal education, non-formal education, informal education, leisure, debriefing.